Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Foea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserțiunl

Un șir garmond: o dată 14 fil., a doua óră 12 fil., a treia óră 10 fil., și de fiesce care publicațiune timbru de 60 fil.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacțiunea și Administrațiunea **Unirii**« în Blaș.

Anul X. | Blaș 9 Iuniŭ 1900. | Numěrul 23.

„Jos cu crucea!"

(Al.) Strigătul acesta pare a fi tot mai puternic, tot mai provocător, în proporție cu scoborîrea nivoului religios-moral al țěrii.

Sînt abia câți va ani, de când lumea creștină s'a scandalisat când l'a auḑit pentru întâia óră la noi. Cutare jidan cerea, să nu mai vadă în sala tribunalelor icóna Rěstignitului. Î-l jena, pe semne, și de aceea ar fi dorit să nu-L mai vadă acolo. A urmat apoi un profesor de la gimnasiul de stat — tot jidan — care și-a esprimat displăcerea pentru icóna Rěstignitului așeḑată în salele de propunere, ca și când toți elevii ar fi creștini . . . . . Ér între orgiile din Ös-Budavár, când cu espozițla milenară, am fost martori la o nóuă batjocură a crucii, când un jidan travestit în haine de călugăr, cu mătănii într'o mână și cu crucea în alta, trecea călare pe un măgar între hohotele mulțimii . . .

Casul cel mai noŭ întrece înse pe cele alalte.

E vorbă de ruperea crucii de pe chipurile corónei ungare, așeḑate pe treptele nóuei aripe a universității din Budapesta. În trei rînduri aŭ fost rupte — și aŭ fost rupte chiar când era vorbă, ca Domnitorul să visiteze universitatea.

Nu e vorbă numai de insultarea crucii, ci în aceeași vreme, făptuitorul necunoscut a insultat coróna țěrii, a insultat trecutul de glorie al regilor *apostolici* ai țěrii nóstre.

În batjocurirea acestui simbol — simbol al credinții și simbol al corónei, — vedem mâna sacrilegă aruncând cu noroiŭ în tot ce avem mai scump. Vedem triumful falsului liberalism, auḑim rîsul batjocoritor al celor fără Dumnezeŭ, și involuntar ne trec prin minte scenele grozave ale revoluțiunei franceze. Dar altul era organismul Franței, și altul este organismul țěrii nóstre, ca să pótă scăpa teaferă din grozăviile acestor scene. Crucea corónei — și din ce era strîmbă — e ruptă, și dacă poporațiunea creștină a țării nu s'ar revolta și nu ar pretinde pedepsirea făptuitorului necunoscut, nu ar mai fi vrednică să aibă pe coróna țării sěmnul sfintei cruci.

În ședința de la 28 Maiŭ a dietei, abatele Molnár a și interpelat în causă, și ministrul Széll a dispus să se facă cercetare.

Nu voim să învinuim pe nimeni. Nu scim dacă făptuitorul e jidan saŭ creștin — de o potrivă cerem pedépsa cea mai aspră prevěḑută în codul penal. Sîntem curioși înse de resultatul cercetării, sîntem curioși de destoinicia justiției întru aflarea și pedepsirea făptuitorului, când deja până acum, poliția pare a fi aflat urmele vinovatului.

Nu-i vorbă, presa jidovită din capitală, cércă a arunca vina pe studenții sêrbi. „M. Szó", nu se sfiesce a acusa pe Români, — mânând ast fel apă pe móra șovinismului. Biete naționalități! La tóte „revoluțiile", la tóte „comploturile", voi sînteți de vină, și dacă cineva rumpe crucea de pe coróna țării, tot numai voi și érăși voi sînteți bănuite!

Noi nu avem darul profeției, nici obiceiul de a arunca vina asupra unuia saŭ altuia cu atâta ușurință. Constatăm înse, că ținuta presei jidovite este — ca să nu zicem mult — suspectă. Și nu credem din capul locului, că ar puté fi vorbă de ceva demonstrație *națională*, căci atunci făptuitorul ar fi insultat *coróna* ér nu crucea de pe dênsa. Nici nu putem accepta părerea acelora, cari trec cu atâta ușurință peste cas, ca și când ar fi vorbă de spargerea unor ferești la cutare matador politic. Nu; casul de față însémnă mai mult. Insulta s'a comis față de un simbol, ér simbolul representă un *principiŭ*. E vorbă de creștinismul atăcat de un dușman *principiar* al lui, ateist ori jidan, cine va fi, urma va alege.

De cât că, ori cât de aspră va fi pedépsa nu ne póte satisface pe deplin, când ne gândim, că ea nu șterge în de ajuns ofensa. Ori cât de aspru pedepsit făptuitorul, nu ne asigureză nimeni, că nu-și va afla o sută și o mie de urmași. Nu ne asigureză nimeni, că crucea nu va mai fi insultată,

---

Feuilleton.

Mamei.

Mě cuprinde-un stol de gânduri
Când privesc spre stele sara,
Când aud cum rânduri-rânduri
Vin spre casă lucrătorii,
Osteniți își duc povara
Anilor, ce-i port pe spate —
Când aud venind din codru
Doine dragi, îndepărtate.

Făr' de voe-mi vine 'n minte
Satul meŭ micuț, din vale,
Și cu dor mi-aduc a minte
De ai mei, de biéta mamă,

Mě cuprinde atunci o jale,
Un dor vag, să-i fiŭ aprópe.
Ce va fi făcênd acuma?
Cin' va fi de griji s'o scape?

Par'că-o věd îngenunchiată
Înaintea Maicei sfinte,
Cum cu inima curată
O implóră, vecinic plânsă,
Cum vrea, să-i aducă 'n minte
Grija de fiu-i cel mare.
Căci ar vrea săl vadă gata,
„Așeḑat" — cu nerăbdare.

Par'că-o věd pe prispa casei
Sara adâncită 'n gânduri.
„Anii în pustiŭ mai lase-i
De 'nvěțat, scie el carte
Prea destulă". Și'i vin rânduri
Ast fel de idei, și-o dóre
Căci ar vrea, ca să mě sciă
„Așeḑat", până nu móre.

Par'că-o věd cum se gândesce,
Și se 'ntrébă trist în sine:
„Ce mai face, cum trăesce,
Cum se simte el p'acolo,
Prin acele țěri străine?
Și voesce să-i mai trécă,
Merge 'n curte să-și mai uite,
Să-i mai trécă jalea sécă.

Dar nu póte — și se duce
La vecine în povești, —
Ca urît să n'o apuce.
Dar de geaba, n'are voe,
Căci de mine n'are vești.
Singură nu scii, ce are.
Cât o 'ngrijoreză gândul
La copilul ei cel mare!

Dinrotbav.

că într'o bună diminéță nu le va veni în minte câtor va tineri svăpăiați, să sfîrtice stindardul universității, când știut este, că stindardul pórtă chipul Maicei Domnului cu Pruncul în brațe. Nu ne asiguréză nimeni, că nu va mai fi insultată crucea — sînt dóră așa de multe cruci la noi: pe biserici, lângă drumuri de țară, în cimitere — în cât ochiul trecĕtorului póte fi „jenat“ de atâtea cruci . . . . . Nu ne asiguréză nimeni, că în țara nóstră — cu trecutul ei creștinesc de o mie de ani — crucea nu va fi insultată ziua, în amiéza mare!

Unde am ajuns!

Gândul nostru se cutremură, când cércă a pĕtrunde viitorul. Și se cutremură cu atât mai mult, cu cât casul revoltător, de care vorbim, și alte multe, cari le prevedem în viitorul apropiat, nu sînt de cât urmările firesci ale legilor politico-bisericesci.

Pentru ce, mai înainte vreme, nu s'au pomenit ast fel de casuri? pentru ce astăzi sînt la ordinea zilei?

Pentru că e o necesitate ca efectul să urmeze causei, și legilor politico-bisericesci să le urmeze scoborîrea simțului religios până la insultarea a tot ce e sfînt: neconfesionalismul și ateismul.

Nu noi am adus aceste legi, nici nu sîntem rĕsponsabili pentru urmările lor fatale și totuși ne dóre inima, când vedem clătindu-se cea mai puternică columnă a țĕrii nóstre: simțul religios. Dacă lucrurile vor merge așa înainte — și așa sint pornite să mérgă — va veni o vreme, când crucea nu va mai figura pe coróna țĕrii — și țara nu va mai figura pe carta geografică . . . .

Pentru Illustritatea Sa Szabó Jenö. — Constatăm cu multă îndestulire, că polemia nóstră cu dl Szabó, a fost urmărită cu atențiune nu numai din partea cetitorilor noștri, ci și din o parte a ziaristicei române. Așa de pildă „Tribuna“ a avut amabilitatea a reproduce în colónele sale întrégă discuțiunea, făcêndu-o ast fel cunoscută unui numĕr și mai mare de cetitori; ér abonenții noștri, nu o dată ne au subministrat prețióse date, cu ajutorul cărora a apărut adevĕrul în o și mai curată lumină.

În rĕspunsul sĕu, publicat în nrl 19 al „Unirii“ Ill. Sa scrie între altele, că *„comuna Hajdu-Dorog, deja pe la mijlocul veacului al XVII-lea numai așa a putut fi câștigată pentru unire, că s'a pus în prospect cultul divin în limba magiară.“*

La aseratul acesta, un venerabil bĕtrân din acele părți, ne trimite o scrisóre, în care arată, cât de „vii“ au fost simpatiile acelea pentru limba magiară.

Sîntem recunoscători din inimă pentru aceste prețióse date și ne grăbim a le publica la acest loc, spre a fi cunoscute tuturor, ca o prețiósă informațiune despre chipul, cum se face istoria la frații magiari:

„Parochia din Dorog a stat în mare parte din Români, și nici, că stă afirmarea Ill. Sale Szabó, care zice, că pentru dragul limbei magiare s'ar fi unit, că aceia tot de una au șciut și au și vorbit românesce. Și în biserică în o strană tot românesce au cântat și în șcólă românesce au învĕțat.

„Inspectorul școlar Ioanescu, cam pe la anii 1850—52 mergênd o dată la Dorog, pentru visitarea școlilor, pe câmp a convenit cu un păstor, cu care dându-se în vorbă, i-a zis: *bizon jó uram, mikor én oskolás gyerek voltam igy tanultunk imádkozni: tatăl nostru carele ești în ceriuri* . . . . . și a zis tótă rugăciunea cu cele mai bune accenturi, . . . *de már egészen megváltozott minden,* — apoi i-a spus, că le dau preoți, cu cari neputêndu-se bine înțelege, au fost siliți să învețe limba magiară, eliminând și din biserică și din școlă pe cea română. Așa și în alte comune din comit. Szatmár și Szabolcs. În o parochie (numele nedesciffrabil) a fost un preot cam pe la 1840 care singur a mărturisit, că fiind dispus acolo, și nesciind limba română, el singur i-a magiarisat, fiind că în diecesa Munkácsului, (de care se țineau pe atunci și Românii, Red.) nu preoții au fost pentru popor, ci poporul pentru preoți. În unele parochii și acum esistă cărți românesci, eu însumi, cam pe la 1850 am vorbit cu primariul din Dorog, (numele nedesciffrabil), român adevĕrat, care singur a mărturisit că numai preoții îi magiariséză, fiind că ei nu sciu românesce.“

Credem, că scrisele acestea ale unui venerabil bĕtrân vorbesc destul de chiar, și Ill. Sa Dl Szabó se va convinge, că tot mai mult iésă la iveală, ceea ce așa de mult se impută „magiarilor“ gr. cat. că adecă nu de dragul îndestulirii sentimentului religios cer limba liturgică magiară, ci numai și numai spre a spori în mod artificial și forțat numĕrul națiunei, care singură ar dori să stăpânéscă și să esiste în acéstă țară.

Ajutorul de stat în diecesa de Oradea mare. — În nrl de la 6 crt. „Gazeta“ publică o scrisóre din diecesa de Orade în causa împărțirei ajutoriului de stat. După corĕspundința aceea, nici preoților din aceea diecesă nu le-a mers mai bine. Toți preoții harnici, iubitori de neamul lor și doritori de înaintarea poporului concredut păstoririi lor, au fost șterși din lista presentată de Vener. Consistor diecesan.

Ceea ce dă înse un colorit și mai negru acestui ajutor nefast, e faptul, pomenit în corĕspundința „Gazetei“, că adecă preoții miluiți de guvern, umblă cu nasul pe sus, se umflă în pene și țin să deie lecțiuni de patriotism celor alalți.

Scrisori de pe drum.

II.

Nu-mi trece prin gând să descriu Roma, unde petrec de câte va zile. Atâta s'a scris despre cetatea acésta, în cât mie tot nu mi-ar rĕmâné ceva nou de zis.

Ce e nou în Roma, e că s'a modernisat și ea. Pe strade alérgă tramcare electrice, prin căsi pretutindenea e lumină electrică. Ba — horrendum dictu — până și în Vatican *Loggele* lui Rafaël și salele venerabile ale papilor predecesori sînt luminate cu lumină electrică și personalul aplicat în Vatican nu mai are să urce sutele de trepte, ci e transportat cu un Lift — ascensor idraulic.

Am ajuns și eu în Lift. Un jandarm papal mi-l'a arĕtat și servitorul de la ascensor m'a urcat în dată în al doilea etaj, titulându-mĕ de repețite ori „Eccellenza“. Vĕdênd, că în Lift era o inscripție, care opria strict transportul persónelor neaparținĕtóre Vaticanului, l'am interpelat pentru transgresiunea acestei oprelisce. M'a liniscit, zicêndu-mi că sub numirea de „persóne neaparținĕtóre Vaticanului“ nu să cuprind episcopii. De aici am conchis, că dînsul în mine vedea un episcop. Eu, vedi bine, nu l'am mai luminat despre erórea în care să găsia: asemenea procedură nu ar fi fost oportună, pentru că a dóua óră nu m'ar mai fi urcat cu ascensorul, și eu ar fi trebuit să urc treptele cele multe, ér pentru dînsul un episcop mai mult ori mai puțin — „tot una face“. L'am lăsat deci în credința sa, și ajuns în etajul al doilea, pentru părerea favorabilă, ce și-o formase despre mine, l'am honorat cu o liră nóuă nouță de argint, pentru care generositate mi-a mai zis după olaltă de trei ori „Eccellenza“.

Dar să vorbim de Roma, ér nu de mine. Am stat aprópe șése ani aici. Am vĕdut multe lucruri petrecêndu-se. Dar aspectul ce-l ofere Roma în acest an sfînt al iubileului universal, întrece ori ce închipuire.

Tóte trenurile sînt încărcate de peregrini, stradele și piețele mișună de străini, basilicele sînt ticsite, de nu poți străbate într'însele. Până te dedai la sgomotul și la mișcarea acésta neobicinuită, rĕmâi óre cum tâlbăcit. Nu-ți poți da sémă, ce s'a întîmplat. Îți vine să credi, că să apropie perirea lumei. Toți alérgă, gesticuléză, să opresc, pornesc, apoi ér să opresc. Vedi tóte porturile, audi tóte limbile: să pare că esci la turnul Vavilonului!

Dacă privesci înse mai de aprópe mulțimea acésta, ușor observi în fețele lor o emoțiune neobicinuită, în priviri un entusiasm de peste fire. Ei toți au venit chemați de glasul Părintelui lor, să-l vadă, să-i céră binecuvîntarea, să se róge pentru esaltarea și triumful sfintei biserice, celei de la margini până la margini.

Privind mulțimea acésta e cu neputință să nu rĕmâi estasiat și să nu dai laudă cerului, pentru că te-ai născut în sînul acelei biserici, care din toți fii lui Adam face o singură familie. Inima pare că-ți cresce, și peptul pare a nu o mai puté cuprinde, când simțesci comunitatea ta cu tóte popórĕle pămîntului în lupta pentru un scop comun: pentru viéța de veci. La vederea peregrinilor acestora mi-au venit în minte cuvintele profetului Ageu: „Aceste zice Domnul: Încă o dată voiu clăti cerul și pămîntul, marea și uscatul. Și voiu clăti tóte popórĕle și va veni cel așteptat de tóte popórĕle, și voiu implé casa acésta de mărire, zice Domnul atotținĕtoriul.“ — Cuvintele aceste s'au împlinit în Isus și să împlinesc în biserica catolică din zi în zi, mai cu splendóre înse în anul acesta. Și pentru cel ce cércă adevĕrul cu inimă curată, pornirea popórĕlor spre Roma din tóte părțile pămîntului ar trebui să fie argument de ajuns.

Că priveliscea peregrinilor, pietatea și entusiasmul lor, nu rĕmân fără efect, am vĕdut eu cu ochii mei. În 18 Maiu Sfinția Sa s'a coborît în biserica sfîntului Petru pentru a primi deosebitele peregrinaje, cari în ziua aceea erau în Roma, a nume pe italieni din deosebite diecese, mai ales din Italia de nord, pe portugezi, polonii din provinciile Gnesen și Posen, austriaci și alții, la olaltă preste 40.000 mii. Entusiasmul mulțimii era de nedescris. Plângeau, rîdeau, să îmbrățișau, cântau, aclamau, aplaudau. Era un moment neîntrecut. Apoi de o dată se făcu linisce. Sfinția Sa se urcă la altar și intonă rugăciunea pentru esaltarea bisericei, pentru stîrpirea ereselor, pentru unirea

Asta e regretabil. Nicĭ un Român n'are lipsă de ast fel de lecţiĭ. cu atât maĭ puţin un preot. Noĭ toţĭ ne iubim patria şi n'avem altă dorinţă, de cât să fim tractaţĭ legal şi cu aceea-şĭ bunăvoinţă, cu care sînt tractate şi cele alalte naţionalităţĭ.

Am luat act de corĕspundinţa acésta, că maĭ mult să fie evidentă parţialitatea cu care guvernul vrea să împartă ajutorul menit să servéscă ca întregire a venitelor preoţescĭ. E dureros, că chiar contrarul iese maĭ mult la iveală.

Revistă politică.

Italia. Nóuĕle alegerĭ pentru parlamentul italian s'aŭ terminat. Maioritatea parlamentară, se înţelege ca tot de una aşa şi acuma este a guvernuluĭ. Dintre 508 deputaţĭ 284 sînt aceia, carĭ jócă pe cum le cântă ministrul Pelloux, ér stânga estremă (socialiştiĭ, republicaniĭ şi anarchiştiĭ) are 86 de representanţĭ. În comparaţiune cu trecutul socialiştiĭ aŭ câştigat. Cu 20 de mandate li s'a înmulţit numĕrul lor şi nota bene tóte din cercurĭ de acelea, de unde până acum eraŭ recrutaţĭ deputaţĭ fidelĭ constituţieĭ, dar în oposiţie cu guvernul actual şi carĭ în ce privesce apĕrarea socialiştilor aŭ dat mână cu guvernul. Prin împrejurarea, că alegĕtoriĭ constituţionalĭ de până acum aŭ dat voturile lor socialiştilor, vreaŭ să zică, că eĭ nu voesc să conlucre la stirpirea acestora. Semn trist! Dacă guvernul atuncĭ, când oposiţia era maĭ neînsemnată nu a putut eşi cu ea la cale, ce va face acum, când aceea s'a împuterit?

China. De cât va timp în marele imperiŭ chinez sînt nóuĕ turburărĭ, îndreptate maĭ ales în potriva Europenilor. E vorbă de revolta Boxerilor, care, dacă va continua ca până acuma, va face să înregistrăm în cel maĭ apropiat viitor împărţirea Chineĭ de către puterile europene interesate.

Cosiţa chineză nicĭ acum nu se póte împăca cu gândul, ca în ţara lor să maĭ fie şi ómenĭ albĭ, străinĭ de eĭ după limbă şi după port. Antipatia lor faţă de Europenĭ a maĭ crescut în timpul din urmă. Causa este, că prin construirea liniilor ferate, eĭ îşĭ vĕd pereclitate interesele personale, pentru aceea ura ce până acum era acoperită cu o spuză de linisce, acum a erupt în flacără.

Pe cum pe la alte oraşe marĭ, aşa şi în Peking, esistă o mulţime de ómenĭ fără căpătâiŭ. Acéstă parte a omenimeĭ, fiind vorbă de Chinezĭ, se chiamă boxerĭ. Aşa î-aŭ poreclit Angleziĭ, căcĭ fiind fórte sĕracĭ, neavĕnd altă armă, se bat cu pumniĭ.

Aceştia la început aŭ format societăţĭ secrete, carĭ de multe orĭ aveaŭ scopul de a apĕra societatea de tâlharĭ. Dar când în fruntea acestor societăţĭ, tare lăţite în China, ajunge câte un om ambiţios, atuncĭ societăţile schimbându-şĭ devisa de la început, încep persecuţiunĭ în contra Europenilor, carĭ apoĭ degenerézä în măcelurĭ cumplite.

În ultimele zile eĭ aŭ asasinat apróp de Peking, treĭ familiĭ creştine de Chinezĭ, aŭ atăcat coloniile de Belgianĭ, aŭ nimicit gara de la Feng-Tai, aŭ ars vagóne pline cu marfă, şi aŭ maĭ făcut multe alte stricăciunĭ.

Guvernul chinez faţă de aceste turburărĭ e cu totul neputincios. Ba din unele fapte s'ar puté deduce maĭ mult. Boxeriĭ sînt puşĭ la cale şi sînt ajutaţĭ din partea mandarinilor, carĭ sînt pe partea regineĭ regente. De unde s'ar puté deduce, că însaşĭ regina este aceea, carea de şi de parte, dar totuşĭ suflă în focul ce l'aŭ aprins Boxeriĭ în contra Europenilor şi care s'a dovedit maĭ pe sus de tóte în distrugerea căilor ferate. Conclusia acésta e cu atât maĭ legitimă, cu cât se scie, că regina regentă uresce din adâncul inimeĭ tot ce e europén. Pentru acésta a făcut ea revoluţie în palat, în urma căreia a picat de pe tron însuşĭ fiul eĭ.

Spre aşĭ apăra sudiţiĭ puterile aŭ trimis câte o naie de rĕsboiŭ. Aşa se telegrafézä din Taku, că în portul de acolo aŭ sosit câte un vas de rĕsboiŭ englez, francez, italian şi germân.

Transvaal. Sórtea răsboiuluĭ încă nu e decisă definitiv, dar cu tóte acestea despre sórtea finală a bătăilor ce dăinuesc acum de 8 lunĭ de zile nu maĭ încape îndoiélă. Angleziĭ după intrarea lor în Transvaal s'aŭ apucat de asediarea celuĭ maĭ însemnat oraş din Africa sudică, a Iohannesburguluĭ, pe care l'aŭ şi ocupat fără multe sforţărĭ, căcĭ Buriĭ s'aŭ retras. Prin ocuparea acestuia, Angleziĭ pe lângă aceea că aŭ ajuns în posesiunea celor maĭ avute băĭ în aur din provincia Witwaterrand, aŭ avut şi un însemnat avantagiŭ politic, fiind Iohannesburgul centrul comerciuluĭ din întrégă Africa de sud.

Băile de aur de la Iohannesburg, graţie întrepuneriĭ luĭ Krüger şi Botha, aŭ fost mântuite de destrucţiunea, carea o decretaseră asupra lor secretariul de stat Reitz şi populaţia bură din oraş şi jur.

Fiind vorbă de Iohannesburg nu va fi fără folos pentru cetitoriĭ noştri, să-ĭ facem pe scurt istoria. Oraşul s'a fundat în 30 Septembre 1886, dar cu tóte acestea în 1896 numĕra la 102 miĭ de locuitorĭ, dintre carĭ 50 miĭ aparţineaŭ rasseĭ caucaziane. Înainte de erumperea răsboiuluĭ numĕrul locuitorilor se urca la 120 miĭ. Faţa oraşuluĭ era angleză, căcĭ cu puţin întreceaŭ numĕrul de 10 miĭ aceia dintre albĭ, carĭ se ţineaŭ de Burĭ. O mulţime de bisericĭ împodobiaŭ oraşul, pentru tóte confesiunile, la carĭ se maĭ adaugeaŭ teatrele în numĕr de 6 şi alte edificiĭ pompóse. Avea şi grădină

---

tuturor, pentru pacea popórĕlor. Apoĭ rosti cu vóce clară, şi puternică „Sit nomen Domini benedictum!“ Din patru zecĭ de miĭ de pepturĭ rĕsună rĕspunsul „Ex hoc nunc et usque in saeculum.“ Şi mulţimea cădu în genunchĭ, ér Sfinţia Sa întors spre mulţime, cu privirea ridicată la ceriŭ, cu faţa înseninată de aureola nemuririĭ, rosti binecuvîntarea: „Benedicat vos omnipotens Deus, Pater et Filius et Spiritus Sanctus.“ — Am privit în jur de mine. N'am vĕdut ochĭ uscaţĭ. Nu voiŭ uita în vecĭ acest moment. — A urmat apoĭ primirea episcopilor şi a capilor de peregrinaj. Apoĭ s'a întors Sfinţia Sa în scaunul sĕŭ, purtat de patru servitorĭ. Şi să reînoiră scenele de la întrare, şi când Sfinţia Sa cu braţele întinse spre mulţime în sĕmn de îmbrăţişare, rostia în continu cuvintele „Addio, addio cari!“ era să se strice cordonul şi era pe aci, ca peregriniĭ în estasul lor să mérgă spre Sfinţia Sa ca să se atingă măcar de tivitura hainelor sale.

Ne-am împrăştiat pe rînd. Sgomotul a încetat. O adîncă emoţiune să făcuse stăpână peste inimile tuturor.

Eŭ din întîmplare ajunsesem a sta lângă ambasadorul rusesc de lângă Quirinal. Mĭ la arĕtat un cunoscut din Viena. Firesce, că am petrecut cu atenţiune ţinuta şi fisionomia luĭ. Voiam să-ĭ cetesc din faţă, ce să petrece într'însul. Am vĕdut că e emoţionat peste mĕsură, am vĕdut cum s'a pus în genunchĭ alăturea cu noĭ. am vĕdut cum şi-a făcut cruce la binecuvîntarea Sfinţieĭ Sale, şi am vĕdut cum şi-a şters dóuĕ lacrimĭ din ochĭ. — Ce va fi gândit, ce va fi simţit, nu sciŭ, Dumnezeŭ scie. Cred înse, că gândurile dînsuluĭ nu vor fi fost nefavorabile unităţiĭ catolice.

Ĕtă ce impresiunĭ primesce, cel ce vine la Roma în acest an. Şi ca să-şĭ pótă forma cetitoriĭ o idee despre mulţimea peregrinilor voiŭ spune, că după datele ce le-am câştigat de la comisiunea internaţională pentru primirea peregrinilor, până la finea luĭ Aprile aŭ sosit cu totul 122 peregrinaje în grupurĭ, ér numĕrul persónelor a fost de 113 miĭ. Dacă adaugem la aceştia peregriniĭ veniţĭ singuratic, apoĭ ceĭ din luna Maiŭ, sigur că numĕrul să va urca la 150 000.

În zilele aceste aŭ sosit 650 peregrinĭ germânĭ din archidiecesa Köln, 2000 spaniolĭ conduşĭ de 2 cardinalĭ şi 9 episcopĭ, 1200 germânĭ din Westfalia, 20,000 francezĭ din deosebite diecese, 70 peregrinĭ din diecesa Spalato din Dalmaţia, apoĭ deosebite diecese ale Italieĭ. Francezií aŭ venit în numĕr aşa de mare, pentru ca să asiste la ceremonia canonisăriĭ sfîntuluĭ Ioan-Baptiste de la Salle, fundatorul congregaţiuneĭ şcolilor creştine, care şi el a fost francez.

Despre ceremonia acésta voiŭ vorbi de altă dată maĭ pe larg, după ce am ajuns în fericita posiţiune de a primi un bilet de întrare şi încă în loc de frunte.

Acum să împodobesce biserica Sfîntuluĭ Petru. Preparativele arată, că va fi o sĕrbătóre estraordinară.

Şi ca să termin cu ceea ce am început, a nume cu aceea, că Roma s'a modernisat, voiŭ spune, că la decoraţiunea basiliceĭ Sfîntuluĭ Petru, pentru a ridica efectul iluminaţiuneĭ, să va folosi şi lumina electrică. A nume la altarul din fund, numit altarul catedreĭ, gloria din jurul icóneĭ S. Treimĭ, făcute pe sticlă într'o ferésträ rotundă, va fi tótă luminată cu lampe electrice de colorĭ deosebite şi cu reflectorĭ electricĭ. Am vĕdut luminarea de probă: a fost ceva feeric.

Ĕtă dar, că luminile de céră să înlocuiesc cu lumina electrică. Cine ar fi credut să ajungem la atât?

Aşa e făcută biserica catolică. Ea tóte invenţiunile geniuluĭ omenesc le scie pune în serviţiul religiuneĭ.

Şi maĭ sînt de aceia, carĭ o acusă cu obscurantism?

V.

zoologică, în care era representată întrégă fauna Africeĭ de sud. Clima e sănătósă, dar Europeniĭ imigraţĭ totuşĭ sufer din causa schimbărilor repetine ale atmosfereĭ.

După ocuparea Iohannesburguluĭ, Roberts şi-a luat drumul spre Pretoria, capitala Transvaaluluĭ. Fiind că Buriĭ prevedeaŭ, că nu pot resista mult timp în contra ataculuĭ, din causa, că Pretoria e încunjurată numaĭ de nisce coline maĭ micĭ, după un consiliŭ de răsboiŭ, la care a fară de Krüger şi Botha aŭ luat parte toţĭ generaliĭ, aŭ părăsit oraşul şi s'aŭ retras la munţĭ, de unde voesc eĭ să nelinişteścă armata angleză.

Înainte de ocuparea capitaleĭ Roberts a fost trimis o solie la Botha cu misiunea ca generalissimul Burilor să predea oraşul. Botha înse i-a rĕspuns, că armistiţiŭ voesce, dar de predare nu vre să scie. Dar fiind că la acésta nu s'a învoit Roberts, Botha i-a trimis vorbă, că el părăsesce oraşul împreună cu întrégă armata, rugând pe Roberts, ca să nu maltracteze muerile şi pe ceĭ neputinciosĭ.

Corespondinţe.

Din diecesa de Gherla.

M. St. Dle Redactor!

Scuză, că în vreme ce Dta lucri pentru ca să unescĭ inimile tuturor Românilor gr. cat. de pretutindenea, şi să-ĭ întărescĭ în dragostea limbeĭ şi legiĭ, aşa de scumpe sufletelor nóstre, eu . . . suferind şi acum, de o îndelungată vreme, bĕtrân cum sînt, ţin să fac o notă discordantă.

Nu e vorbă de mine, timpul meŭ a trecut. E vorbă de doĭ membriĭ tinerĭ încă a cleruluĭ dieceseĭ atât de espuse a Gherleĭ, — carĭ nu bagă în samă primejdia ce mereŭ ne ameninţă, ci se grăbesc aşĭ arata sciinţa lor scriind câte de tóte în limba magiară.

E mare diecesa nóstră şi de multe părţĭ şi în multe chipurĭ e atăcată, avem înse şi preoţĭ destul de destoinicĭ, carĭ o sciŭ apĕra. Avem preoţĭ, carĭ scriŭ şi muncesc chiar şi pe teren literar. Scriŭ înse în limba mameĭ lor, ca să dovedéscă că preoţĭ români sînt şi pentru credincioşiĭ lor românĭ lucră.

Ast fel de pornirĭ nu maĭ îmbucura ne pot şi cu mândrie umplu inimile nóstre.

Durere, că chiar în acela-şĭ timp, alţiĭ îşĭ trec timpul făcĕnd literatură . . . . unguréscă.

De ce acésta?

Ca să arete óre creşterea patriotică de care s'aŭ împărtăşit? Saŭ, ca să-şĭ adune merite pentru timpurĭ maĭ bune?

Altă alternativă nu sciŭ.

Ca să nu se crédă, că vorbesc numaĭ aşa, étă vĕ alătur aci dóuĕ ziare magiare. Articliĭ semnaţĭ cu cerusă vînĕtă sînt scrişĭ de preoţĭ românĭ din diecesa nóstră. Unul e şi subscris . . . . . ér sub pseudominul cel alalt, care arată numele parochieĭ sale, se ascunde preotul . . . . (numele nu le publicăm de data asta Red.)

Vedeţĭ aceştĭ preoţĭ, în loc de a lucra în limba poporuluĭ, din a căruĭ prinóse şi prescurĭ se hrănesc, nu se ruşinéză a şi scrie unguresce şi numele numaĭ ca să pară maĭ patrioticĭ.

Şi aţĭ băgat de samă ce îĭ scrie redacţia foiĭ unuia din eĭ? „A magyar nyelv és a humor iránti érzéke remélhetőleg az *iskolájában is szép nyomokat hagy maga után.*"

Trist, fórte trist, când preoţĭ românĭ daŭ ocasie redactorilor ziarelor magiare să esprime ast fel de dorinţe! Şi e şi maĭ trist că sentimentul lor e atât de mult tocit, în cât continuă şi maĭ de parte a lucra pe acéstă cale!

Heĭ, nu ar fi trebuit să sistaţĭ „Calendariul Uniriĭ", fórte bun era el pentru toţĭ *) şi câţĭ n'aŭ făcut întrebare după el, am observat şi esperiat însu-mĭ! În lipsa luĭ apoĭ, în casele şi familiile preoţilor noştri aŭ întrat . . . tot de celea magiare. Şi cu timpul vor începe ziarele magiare a ocupa chiar locul foilor române.

Omnia jam fient, fierique posse negabam!

Dumnezeŭ cu noĭ! numaĭ singur El ne maĭ ajută şi scapă!

Bĕtrânul.

Declaraţiune de aderinţă.

Subscrişiĭ, primim întru tóte ideile măreţe din protocolul conferinţeĭ din Şişeşcĭ, publicat în Nriĭ 19 şi 20 a preţuiteĭ nóstre „Unirea". Declarăm: că vom da tot concursul nostru pentru rĕuşita cât maĭ strălucită a serbărilor proiectate. Să se ştie în aceste vremurĭ triste de necredinţă şi indiferentism, că Româniĭ sînt un popor religios şi moral după zisa poetuluĭ: *„Legea, limba vorbe sfinte la străbunĭ eraŭ.*

Preamărit să fie în vecĭ dulcele nostru Rĕscumpărător Isus Christos!

Preamărit să fie în vecĭ, momentul fericit când ne-am reunit cu mama nóstră Roma!

Baiamare 22 Maiŭ 1900.

Constantin Puşcaşiŭ inv. vpreşedintele reuniuniĭ fili Someş, *Alesandru Pop, Ioan Tatar, Romulus Avram* iurist. *Ioan Radeş* comptabil, *Ioan Marcu, Nicolae Ciolte* inv., *Vasiliŭ Achim, Nuţ Crişan, Alesandru Geţiu, Aureliŭ Popa, Ioan Bretan, Petru Nagy.*

Propaganda catolică.

Bucurescĭ 1 Iuniŭ n. 1900.

Iubite Dle Redactor!

De o vreme încóce ziarele nóstre, maĭ ales cele fără de Dumnezeŭ, ér încep a alarma pe cetitoriĭ lor cu propaganda catolică. Se pricepe fórte bine, că nu de dragul ortodoxismuluĭ sbiară aşa de tare, cât maĭ mult spre aşĭ mări tirajul, publicând scirĭ de sensaţie. De aceea nicĭ, că aşĭ fi credut de trebuinţă să vĕ scriŭ, de nu cum va acelaşĭ lucru îl vedeam tipărit şi în nrl 4 din „Şcóla şi Biserica", revistă destul de seriósă şi care tractéză cu băgare de seamă şi pricepere multe cestiunĭ.

Dacă îmĭ daţĭ voe voiŭ cerca să schiţez pentru cetitoriĭ foiĭ „Unirea" în ce stă propaganda catolică.

*) Recunóscem, că am sistat apariţia Calendariuluĭ, dar am făcut'o împinşĭ de deficitul colosal ce l'am avut şi avem cu fóia 20000 cor. abonamente restante, multe din ceĭ dintâiŭ anĭ, nu îndémnă de loc la jertfe nóuĕ. Dar, vom reeda din noŭ Calendariul dacă vom vedea cât de cât sprijin din partea abonenţilor. Noĭ sperăm . . . măcar de n'ar fi în zădar!

În şedinţa senatuluĭ român, ţinută la 31 Martie v. venind în discuţie reforma legiĭ de instrucţie, Episcopul de Râmnic luând cuvîntul, a ţinut un lung discurs, în care între altele face băgător de samă pe ministrul instrucţiĭ asupra primejdiĭ propagandeĭ catolice. „Este un sistem dlor, ce să urmăresce cu multă dibăcie şi stăruinţă, în scopul de a înstrăina încetul cu încetul pe fiĭ şi maĭ ales pe ficele bisericeĭ nóstre de religiunea lor strămoşéscă", a spus Preasfinţitul.

În pensionatele străine şi şcolile private nu se predă de loc religia ortodoxă! Şi „nu numaĭ, că nu se predă învĕţămîntul religios ortodox copiilor ortodoxĭ, dar se caută chiar a face proseliţĭ". Şi continuând vorbitorul spune, cum copiĭ apoĭ „se răcesc de credinţa părinţilor, încetéză de a maĭ merge la biserica lor strămoşéscă şi trec în urmă la confesiunea şcoliĭ unde şĭ-a făcut educaţia". Şi spre ilustrare Preasf. aduce şi câte va pilde, comunicate de persóne amice. În Iaşĭ „am primit informaţiunĭ positive, că în adevĕr aŭ fost câte va trecerĭ de la biserica nóstră ortodoxă la confesiunea romano-catolică . . . . La Botoşanĭ maĭ tóte persónele din societatea înaltă sînt catolice, maĭ toţĭ Miclesciĭ, Comanesciĭ şi maĭ mulţĭ alţiĭ s'aŭ catolicit." De aceea crede vorbitorul, că dl ministru al cultelor ar face bine să ieie „mĕsurile necesarĭ pentru organisarea învĕţămîntuluĭ religios ortodox, în pensionatele străine din ţară".

După cum vedeţĭ Preasfint. Mironescu e fórte îngrijat de propaganda acésta. „Biserica şi Şcóla" constată, că „pentru prima óră se ridică în parlament vocea unuĭ Archiereŭ în o aşa de delicată dar importantă cestiune naţională . . . semn, că episcopatul începe aşĭ cunósce rolul seu aşa de important.

Dl. Tache Ionescu ministr. finanţelor a rĕspuns încă în aceeaşĭ şedinţă îngrijoratuluĭ archiereŭ. Pe cât de mult ţine Preasf. Sa să presinte de primejdiósă propaganda acesta pe atât de mult o reduce dl ministru, declarându-o de o simplă „gogoriţă." „Rog lumea să se liniştéscă. Nu e în România absolut nicĭ un curent de trecere de la ordodoxism la catolicism." Din potrivă, dsa arată chiar contrarul: 600:20. cel mult.

Dl Ionescu îşĭ aduce aminte şi de Dvóstre şi arată că cu tótă propaganda catolică ce s'a făcut în Ungaria . . . „chiar treimea (? Red. U.) care a trecut la Unire şi-a păstrat intact ritul şi de fapt legătura sa cu ortodoxiĭ. Aşa de intimă a rĕmas legătura, — continuă Dsa — încât voios merg uniĭ în bisericile celor alalţĭ. Dacă prin urmare în Transilvania nu póte fi vorba de conversiunĭ şi de temerĭ de propagandă, dar în ţară la noĭ!" esclamă dl ministru cu gândul de a vărsa mângâiere şi a aduce linisce în sufletele d-lor senatorĭ ortodoxĭ.

Şi terminând în a rĕspunde la acésta cestiune ridicată de Episcopul Rîmniculuĭ, dl ministru cu multă finéţă împarte un bobîrnac graţios Episcopatuluĭ ortodox: „Un singur lucru aşĭ vrea să iéśă bun de acĭ, — şi să mĕ ierte P. S. Sa dacă în calitate de laic, dar laic, care am fost pe la ministerul cultelor, îĭ voiŭ da un sfat — aşĭ dori cu acéstă ocasiune, ca propaganda catolică de care ne-a vorbit să fie un stimulent pentru propagandă maĭ mare din partea PP. SS. Lor." Şi senatul spune „Monitorul oficial" a aplaudat.

Ăsta este dar Dle Redactor statul cestiunii.

„Şcóla şi Biserica". care se simte îndemnată a scrie un prim articlu asupra acesteĭ cestiunĭ, spune, că dl ministru a fost înşelat în aprecierĭ şi ca să o dovedéscă acésta face următórele conotatărĭ:

„Maĭ întâiŭ nu este de loc mic succesul ce l'aŭ avut catolicii între Românii din Transilvania, de óre ce azĭ aprópe un milion şi jumătate suflete gravitéză către Roma şi sunt maĭ mult papistaşĭ de cât ortodoxĭ. Cea maĭ nóuă ispravă a scaunuluĭ papal este încercarea de a răpi Autonomia bisericeĭ române din Transilvania. (? ! Red. U.) lăsând posibilitatea ca pe scaunul Mitropolieĭ din Blaş şi pe scaunul episcopiilor române unite să vină episcopĭ de alt neam. Nădăjduim, că până la fine biserica rommână unită va scăpa şi de aeéstă nóuă năpaste. La cas contrar nu vedem pentru fraţiĭ nostri, de cât a se reîntórce érăşĭ în sinul bisericiĭ ortodoxe fiind sigurĭ că vor găsi braţele deschise şi inimĭ de frate." (Merçi! Red. U.)

Eŭ nu cred, că maĭ e de trebuinţă a reflecta ceva la şirele acestea.

Dl ministru greşesce în spusele sale, ér scriitorul din „Şcóla şi Biserica" debitéză „cele maĭ prima gogoriţe", cum s'ar zice în limbajul nostru.

Costatăm atâta, şi mergem maĭ departe.

Tot aşa de „înşelat" a fost dl ministru şi când a spus de conversiunile de la catolicism. Datele căḑute în mânile D-sale „sînt cu totul necomplete . . . . În fapt numĕrul celor convertiţĭ la catolicism este cu mult maĭ mare de cât se arată." şi ceea ce e şi maĭ grozav, e că diferinţa între uniĭ şi alţiĭ între ceĭ viniţĭ la ortodoxie şi între ceĭ trecuţĭ la catolicism este neasemĕnat maĭ mare.

(Va urma.)

NOUTĂŢĬ.

Aniversare. Maestatea Sa Împĕratul — Rege Francisc Iosif împlinesce la 18 Aug. n. 70. anĭ. Cu ocasiunea acésta se vor face, marĭ serbărĭ în onórea domnitoruluĭ.

Din archidiecesă. On. *Ioan Pantea,* paroch în Rîciŭ, protop. Pogăceleĭ aŭ fost numit viceprotopop onorariŭ. — Teol. abs. *Iacob Popa* a fost numit practicant la oficiul archid.

Distincţiune. Dl *Aron Densuşian,* prof. la universitatea din Iaşĭ şi dl *Dr Emil Puşcariŭ* secret. gener. al minist. de instrucţie, aŭ fost decoraţĭ cu „Coróna Românieĭ" în gradul de ofiţer; ér dl *Dr Emil Pop,* sef de secţie la inst. bacteriologic, a primit acelaşĭ ord. în gradul de cavaler. Sincere felicitărĭ!

Şcirĭ personale. La esamenele de capacitate, carĭ s'aŭ terminat zilele acestea în Bucuresci aŭ reuşit următoriĭ ardelenĭ: *Niculae Mazere,* prof. la Curtea de Argeş, *Cornel Guşailă,* prof. la Brăila, şi *Alesandru Densuşian,* prof. la Galaţĭ. La aceste esamene, pe carĭ după nóua lege de instrucţie, trebuia să le depună profesoriĭ de geografie, s'aŭ înscris 64 candidaţĭ, din carĭ n'aŭ reuşit de cât 24. — Felicitărĭ bravilor nostri compatrioţĭ!

Proces de presă. Editorul „Bunuluĭ Econom" dl I. Mihaiŭ a fost citat pe Sâmbăta trecută la tribunalul din Deva, din causă că a lăsat să se publice între noutăţile zileĭ dóuĕ notiţe de cuprins politic. Aceste notiţe sînt: Proces politic la Baia de Criş şi Curtea cu juraţĭ la Deva.

Directorul fundaţiuneĭ Şuluţane şi-a început şedinţele azĭ înainte de amézĭ sub presidiul Mitropolituluĭ. A fară de capitulariştĭ aŭ luat parte Ill. Dnĭ *George Pop,* direct. de finanţe în Nyiregyháza. *Iuliŭ Bardoşi,* insp. scol. pens., *Iosif Pop, Ioan Mezei, Ales. Onacĭ* şi *Andreiŭ Frâncu,* judĭ de curie în Budapesta. *Leontin Pop,* jude de tablă pens., *Vasile Hossu,* jude de tablă în Cluş, *Bas. P. Hărşan,* adv. Sibiŭ. *Dr Ales. Pop,* medic arch. Blaş. *Dr Izid. Marcu* secr. mitrop. ca notar şi adv. arch. *Dr Iuliŭ Maniŭ.* Dintre membriĭ Senatuluĭ aŭ sosit Dniĭ: *Patriciŭ Barbu,* adv. în Reghin, *Ioan Simionaş* preş. sedr. orf. Deva. Şedinţele se continuă.

La Sinaia. Curtea regală română, stabilită acum la Sinaia, va fi visitată de archiducele Iosif, care în calitate de general al honvezilor va inspecţiona garnisónele din Transilvania.

La Sarmisegetuza. Sâmbătă în 9. crt, societatea istorică din Bucuresci, va face o escursiune la vestita capitală a Dacieĭ, la Grădiştea de azĭ. Conducĕtorul acesteĭ escursiunĭ va fi dl Grig. Tocilescu, prof. la univers. din Bucuresci.

Escursiune sciinţifică. O altă escursiune, scriŭ ziarele de din colo, a făcut dl prof. Maior cu eleviĭ şcóleĭ centrale de agricultură de la Ferestrăŭ. Escursioniştiĭ aŭ visitat moşia conteluĭ Nakó, de la Sân-Nicolaul-mare, una din tre cele maĭ frumóse moşiĭ din Bănat. —

Liga culturală. În sĕrbătorile Rusalilor Liga pentru unitatea culturală a Românilor cu sediul în Bucuresci, îşĭ va ţiné congresul anual. În tóte părţile ţĕriĭ se fac acum alegerile delegaţilor pentru acest congres. Din viul interes ce se manifestă faţă de Ligă se spera o conlucrare solidară spre ajungerea scopurilor măreţe ale eĭ. Secţia Bucuresci a ales 29 delegaţĭ între carĭ persóne marcante şi de înaltă posiţie.

Mare nenorocire s'a întîmplat zilele trecute în Budapesta. Mult public năvălind spre un tramvaiŭ electric, a lovit cheia curentuluĭ electriç, care a făcut de tramvaiul a plecat fără conducător. La o cotitură a deraiat şi s'a rĕsturnat. Cu acest prilej a omorît 13 şi a rănit grav 9 persóne.

Esamenul de maturitate la gimnasiul nostru s'a ţinut în 1. şi 2 Iunie n. Din partea Consistoriuluĭ a fost trimis comisar Rsmul *Dr Vasile Hossu,* din partea statuluĭ prof. de univers. Magn. D. *Dr Kuncz Elek,* direct. suprem. Succesul esamenuluĭ a fost fórte bun. Din 16 eleviĭ ordinarĭ aĭ cl. VIII şi 2. din an. tr. aŭ eşit: cu *eminenţă* 3. *Ioan Hossu, Oct. Florea, Ioan Agîrbicean,* cu *bine* 7. *Ioan Cristian, Emil Degan, Ioan Dicu, Eug. Groze, Nic. Platon, Victor Precup* şi *Eug. Rus,* — cu *suficient: Iul. Aldica, Ioan Bătăcuĭ, Ilie Ghindriş, Iuliu Greinian, Vas. Nistor, Zozim Nuţu, Oct. Popa* şi *Victor Tufan.* La repeţirea esamenuluĭ n'aŭ fost relegat *nicĭ unul.*

Piesă românéscă in „Népszinház" din Pesta. La 17 c. se va juca în teatrul poporal din Pesta, piesa *„O lecţie"* de Radu Rosetti. Traducerea în ungurésce e făcută de prof. Dr George Alexicĭ. După cum se scie directorul de la „Népszinház" e cunoscutul actor magiar Solymosi Elek. Nu ne îndoim, că piesa va fi bine jucată şi credem, că ar fi potrivit, ca colonia română din capitala ţĕriĭ să arete tot interesul faţă cu acéstă representaţiune. Căcĭ la tot casul e ceva îmbucurător, că pe scenele teatrelor magiare vine rîndul şi câte uneĭ piese bune, nu tot „Nunta din Văleni" şi alte de felul acesta, în care româniĭ sînt batjocoriţĭ. Cum ni-se scrie din Pesta, la acéstă representaţie vor lua parte şi maĭ mulţĭ óspeţĭ din România.

Avis. *Poporul* institut de credit şi economiĭ, societate pe acţiĭ în Lugoş şi-a început activitatea în 1 Iuniŭ a. crt. Institutul să ocupă cu tot feliul de afacerĭ de bancă. După depunerĭ făcute de către particularĭ institutul solvesce 5%, ér după depunerĭ de ale fondurilor bisericescĭ, şcolastice şi de binefacere $5^1/_2$—6%. Desluşirile de lipsă să daŭ în localitatea institutuluĭ — strada Caransebeşuluĭ, casa Sztaroszcsik — tótă ziua de la órele 9—12 a. m.

Programul examenelor de la şcóla de fetiţe. I. *Joĭ* în 21 Iunie: 8—10 cl. I—II. din tóte obiectele; 10—12 cl. III—IV. din tóte obiectele; 3—6 cl. V—VI. din tóte obiectele. II. *Vinerĭ* în 22 Iunie: 8—12 cl. VII. Religia, Româna, Magiara, Matematică şi Geografia; 3—6 cl. VIII. Religia, Româna, Magiara, Istoria naturală şi Fisică. III. *Sâmbătă* în 23 Iunie: La órele 8 a. m. conversare în limba magiară şi germână; La órele 4—5 d. p. Musica vocală şi instrumentală. IV. Lucrurile de mână vor fi espuse în tot decursul esamenelor. V. *Duminecă* în 24 Iunie va fi Te Deum, cetirea clasificaţiunilor, împărţirea testimonielor şi premiilor.

Cărţĭ de premiĭ. De la dl Ioan Pop Reteganul din Retteg se pot procura cele maĭ potrivite premiĭ pentru şcolarĭ, adecă broşurele I. şi II. din scrierea luĭ *„Novele şi Schiţe"*. Ambele la olaltă costă numaĭ 1 cor. 20 fil., şi conţin 7 povestirĭ alese şi moralisătóre.

Concurse la parochiĭ. Cu terminul de 17 Iuniŭ n. se escrie concurs pentru parochia *Şarmaş,* protop. Giurgeŭ. Beneficiĭ: casă, cu treĭ chiliĭ, culină şi cămară. Staule pentru 12 vite. Şură şi şopru. Culină de vară. Grădină. Porţiune canonică 5 jugh. Lectical de la 354 familiĭ câte 2 cor. ér de la 40 câte 1 cor. apoĭ o zi de lucru. Stolariele îndatinate. — Cu terminul de 30 Iuniŭ n. se escrie concurs la parochia *Jara inf.* protop. Indol. Beneficiĭ: casă cu dóuĕ încăperĭ, celariŭ, grajd pentru 8 vite şi şură. 25 jugh. 200°□ porţiune canonică. Lectical de la 110 fumurĭ o metretă cucuruz şi o zi de lucru. Stolariele îndatinate. — Cu acela-şĭ termin s'a escris concurs şi pentru parochia *Gerghidul mare,* protop. Ernot. Beneficiĭ: casă, grajd, şură, curte şi grădină. 10 jugh. 1149°□ porţiune canonică arătoriŭ, 6 jugh. 1094°□ fînaţ; De la 40 familiĭ câte o zi de lucru. Stolariile îndatinate.

Petreceri. Reuniunea sodalilor românĭ din Sibiŭ aranjéză Duminecă la 10 Iuniŭ n. o convenire socială împreunată cu cântărĭ şi joc. O parte din venitul curat e destinată fonduluĭ vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor românĭ din Sibiŭ. — La 11 Iuniŭ n. Reuniunea Pompierilor voluntarĭ din Blaş aranjéză îndatinata petrecere de vară în grădina Comşa din Veza, eventual în otelul Univers din Blaş. — Tinerimea şcolară de la gimnasiul superior gr. cat. din loc. îşĭ va ţiné „Maialul" Marţĭ în 12 Iuniŭ st. n. cu următorul program: Diminéţa la órele 7 în frunte cu musica se va face escursiune în pădurea „Nişca"; ér séra la 8 să începe dansul în sala de gimnastică a gimnasiuluĭ. Învitărĭ specialĭ nu să fac. Preţul întrăriĭ: de persónă 1 corónă. Venitul curat e destinat pentru biblioteca tinerimeĭ. *Comitetul aranjator.*

Necrolog. *† Ioan Vajda-Voevod sen. de Gârboŭ,* mare proprietar şi virilist al comitatuluĭ Solnoc-Doboca a repausat în 1 a l. c. st. n. după lungĭ şi grele suferinţe în etate de 63 anĭ.

Peste câteva zile un noŭ trist anunţ ne vestesce durerósa scire despre mórtea bunuluĭ român *Dionisiu Vajda-Voevod de Gârboŭ,* mare proprietar, virilist al comitatuluĭ Solnoc-Dobâca, membru în comitetul partiduluĭ naţional, membru pe viaţă al „Asociaţiuniĭ pentru literatura şi cultura română," preşedinte al direcţiuniĭ institutuluĭ de credit şi economiĭ „Someşana," etc. a repausat după lungĭ şi grele suferinţe, la 4 Iunie n. în etate de 61 anĭ. Trimitem familiĭ repausaţilor cele maĭ sincere condolenţe.

† Alesandru Comanescu jude de tabla in pens. a repausat în Cluş la 5 Iuniŭ 1900 la 2 óre a. m. după o suferinţă îndelungată în al 58-lea an al vieţiĭ si 21 an al fericiteĭ sale căsătoriĭ.

În vecĭ amintirea lor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mama sfîntuluĭ Augustin.

– Schiță istorică-culturală –

de

Emil Bougaud.

Traducere din limba franceză de

Salba.

(Continuare.)

III.

Tinereța sfîntuluĭ Augustin — Crisa viețiĭ luĭ — Patimile luĭ — Patriciŭ catecumen.

367—370.

„Voĭ să reamintesc pĕcatele trecutuluĭ și corupțiunea sufletuluĭ meŭ; nu pentru ca să le ĭubesc, ci ca să te ĭubesc pe Tine, Dumnezeul meŭ! Căcĭ acum te ĭubesc. o Dómne, și mișcat de acéstă ĭubire, cu durere și amărăciune îmĭ aduc a minte, de căile rĕtăcite ale tinereților mele, ca în acéstă tristă amintire, Tu să-mĭ îndestulescĭ sufletul, cu o dulcétă adevĕrată, fericită și sigură!“ [1])

Cu aceste umilite și clasice cuvinte începe Augustin a-șĭ descrie trezirea patimilor, stăpânirea lor îngrozitóre. care începuse pe ascuns la a. 368 în *Madaura,* și se arĕta pe față cu doĭ anĭ maĭ târziŭ. la 370—371 în *Tagasta,* ér la 372 se sfârși în *Cartagena,* a nume cu o sclavie dejositóre de 15 anĭ.

De vrem să scim ce durerĭ torturéză câte o dată inima de mamă, să ascultăm érăși cum povestesce Augustin cu oratoria sa începutul, desvoltarea și urmările triste ale acesteĭ crise sufletescĭ.

Augustin era ca de 13—14 anĭ. când venise maĭ întâiŭ în Madaura. pe la a. 367. Nu se scie óre aicĭ a dat primele semne de geniŭ, saŭ dóră în Tagasta; dar sfârșind studiile elementarĭ și cunoscênd isvórele oratorieĭ și ale poesieĭ clasice. sufletul luĭ a trecut prin schimbărĭ gradate. Îșĭ perdu récéla față de studiŭ; cetea pe *Virgil, Homer, Cicero* și *Ovid* și în cetire începu a-ĭ se desvolta geniul. Maĭ ales Virgil a făcut asupra luĭ o impresie de minune. așa în cât povestirile luĭ despre durerile *Didoneĭ,* nu le putea ceti fără lacrimĭ. Dacă îl opreaŭ de la cetirea acesteĭ cărțĭ. pentru sensibilitatea luĭ, plângea. ér dacă la rugările luĭ îĭ permiteaŭ să cetéscă — plângea și maĭ mult. [2]) Sufletul luĭ blând și simțitoriŭ nu se puté despărți de Virgil.

Se pare că Homer nu-ĭ prea plăcea. „Acest povestitoriŭ dulce — zice el — în copilărie îmĭ era amar.“ Nu că dóră Augustin cu spiritul sĕŭ cel mare. n'ar fi observat diferința dintre Virgil și Homer; nu că dóră n'ar fi simțit cu cât e maĭ mare, maĭ natural și maĭ sublim cest din urmă, și că ce inspirățiune și avênt înalt posede în tablourile, ce compun opera luĭ, — dar, pe cum însușĭ ni-o spune, greutatea limbeĭ grecescĭ, îĭ amăria dulcéța povestirilor plăcute, și nu îl lăsa se guste. după cum ar fi voit el, creațiunile ingeniόse ale celuĭ maĭ mare poet. [3])

Se póte că sentimentalismul luĭ Virgil nu era așa de adênc, ca al luĭ Homer, dar îĭ plăcea maĭ mult pentru espresiunile luĭ maĭ moderne; orĭ cum. atât în tinerețe cât și maĭ târziŭ Virgil ĭ-a fost favoritul. Pe lângă aceea cetea cu maĭ multă saŭ maĭ puțină plăcere, și pe Terențiŭ, Plant, Ovidiŭ; toțĭ aceștia cu parfumurile îmbĕtătóre ale poesieĭ lor îĭ deschideaŭ sufletul înaintea unor icóne frumóse. ce e drept dar tot o dată și pline de pericole; pentru că. durere, în aceste cupe de aur, nu în puține locurĭ, se află și venin.

Pentru desvoltarea talentuluĭ tinerimiĭ, nu o dată li-se dedea ca tema să traducă în prosa cuvintele înfocate ale Iunoneĭ luĭ Virgil orĭ oftările durerόse ale Didoneĭ luĭ. Cununa o câștiga acela, care scia descrie maĭ viŭ flacăra mânieĭ saŭ plângerile și pasiunile acestor persóne imaginare, acela, care le puté da maĭ multă viétă în colorile cele maĭ viĭ și maĭ naturale și care-șĭ înfrumseța puterea judecățiĭ și a ideilor și cu o limbă maĭ frumósă.

Învingerea era a luĭ Augustin; acésta se manifesta prin aplausele conșcolarilor și laudele profesorilor sĕĭ. Dar tocmaĭ acestea aŭ fost ruina inocințiĭ sale. Ațîțat prin aplause și dornic de a descrie cât maĭ bine pasiunile acestea pĕcătóse, el se nisuia a le și *simți;* și fiind că pasiunile dormitaŭ încă în adâncul inimeĭ sale, el nu se mulțămi cu cetirea singuraticilor poețĭ, carĭ aŭ descris maĭ colorat pasiunile acestea, ci începu a umbla și pe la teatre, ca așa apoĭ să pótă vedé interpretate cu cuvîntul și cu gestul scenele esplicate de cătră profesoriĭ sĕĭ.

Negreșit, creștinismul în decurs de nóuĕ spre zece vécurĭ a maĭ poleit aceste icóne, și totușĭ câtă grige și precauțiune e recere și astăzĭ pentru a scuti inimile nevinovate de înriurirea lor!? D'apoĭ atuncĭ, când nu esistaŭ edițiunĭ emendate, nicĭ profesorĭ creștinĭ, și când teatrele se nisuiaŭ a însufla viétă în scenele propuse de profesorĭ în școlă.

Creștinătatea de abia părăsise catacumbele. încă nu avuse timp să curățéscă cărțile și școlile. și așa crescerea tinerimeĭ se continua într'un mod păgân ca și până acĭ. Toțĭ se plângeaŭ din causa acésta, dar *moda,* acéstă regină a lumeĭ. triumfa asupra nedumerireĭ părințiĭor. căcĭ era maĭ tare, chiar și de cât lacrimile mamelor.

„O! torent nenorocit al datinilor. esclamă Augustin. nu veĭ sĕca tu nicĭ când? Până când veĭ arunca pe fiiĭ Eveĭ în cóce și în colo, pe marea vastă și periculósă, pe care abia o pot trece, chiar și fiiĭ ceĭ însĕmnațĭ cu sĕmnul cruciĭ? Aŭ dóră nu am cetit eŭ în aceste cărțĭ istoria luĭ Joe. cel tunătoriŭ și totușĭ adulter? Puterea dumnezeéscă și corupțiunea blăstĕmată în nicĭ un cas nu se pot uni. dar poețiĭ mincinoșĭ aŭ inarmat cu acestea pe un om corupt. ca prin auctoritatea luĭ să ne îndemne la moravurile stricate.“

„Și óre Terențiŭ n'a pus pe bină un tinĕr corupt. îndemnându-l la pĕcate prin esemplul zeuluĭ suprem? — Un zĕŭ zice tinĕrul. — și încă ce zeŭ! șĭ-a permis acéstă plăcere; și apoĭ eŭ, un biet muritoriŭ se mĕ rușinez a-l imita? Pentru atarĭ învĕțăturĭ plătesc ómeniĭ; le onoréză cu presența lor în forul public. legea le scutesce, le rĕsplătesce din bunurile publice. Și cine nu observă, că atarĭ cuvinte sînt potrivite numaĭ a face pe om să comită infamiĭ.

„Nu condamn,“ — continuă Augustin cu o judecată și cumpĕnire sănătósă, proprie geniuluĭ, — „nu condamn aceste cuvinte ale poeților și oratorilor. Ele sînt ca și nisce vase bogate și scumpe. Condamn înse veninul pĕcatuluĭ ce ni-l întindeaŭ în vin, din aceste cupe de aur, măiestriĭ ceĭ bețĭ: Ba căpĕtam și pedépsă, bătăĭ dacă nu beam dintr'însele, și nu ne era ĭertat măcar a apela la un judecătoriŭ tréz. Și totușĭ eŭ. Dumnezeul meŭ. înaintea fețiĭ căruia îmĭ esaminez trecutul. învĕțam bucuros acele lucrurĭ, — eŭ nenorocitul îmĭ aflam plăcere în ele. — și pentru acésta mĕ numiaŭ un tinĕr de mare speranță!!“ [1])

Ne putem închipui ce influință aveaŭ aceste cărțĭ și piese asupra tinĕruluĭ de tot simțitoriŭ și fraged la inimă. care nebotezat încă. depărtat de mamă-sa, nu avé, cine să-l scutéscă între pericolele îngrozitóre. a fară de profesoriĭ sĕĭ, carĭ. pe cum el se esprimă: „eraŭ maĭ bețĭ de cât el însușĭ.“ — „Nu e mirare dacă acéstă mulțime de nimicurĭ. m'aŭ răpit cu sine, și dacă întors de la Tine m'am dat în partea creaturilor. fiind că conducĕtoriĭ meĭ eraŭ ómenĭ, carĭ dacă vorbiaŭ despre vre o faptă bună a lor se întîmpla să scap din gură vre un barbarism saŭ vre un cuvînt arhaic eraŭ înfruntațĭ, pe când dacă îșĭ povestiaŭ blăstĕmățiile lor desfrînate. dar cu artă de oratorie și cu cuvinte curgetóre eraŭ lăudațĭ și se bucuraŭ de potopul aplauselor! Și eŭ, nenorocitul copil. zăceam pe pragul acesteĭ viețĭ neordinate. și atarĭ lupte umpleaŭ aniĭ meĭ de învĕțătură.“ [1])

Și întru adevĕr! acest venin în dată începu a se lăți prin vinele luĭ Augustin. În flórea junețiĭ sale, — abia de patru spre zece anĭ — în acéstă periculósă, dar plăcută etate, când inima se deschide, dar se și vestezesce ca o flóre, el era predomnit de o turburare necunoscută până atuncĭ. „Nu doream alt ceva. de cât a *ĭubi* și a fi *ĭubit.* Am trecut înse. — așa mărturisesce el — peste marginile amicițieĭ. în cât un suflet curat ĭubesce pe altul. Negurĭ dese se ridicară din tina poftelor trupescĭ și din noroiul tinereții mele. carĭ îmĭ înnoura și întunecară sufletul. ca să nu maĭ pot deosebi seninul curat al ĭubireĭ legitime de întunerecul desfătăriĭ trupescĭ. Ambele clocoteaŭ în mine învălmășindu-se și răpindu-mĭ tinereța fragedă spre țepișul poftelor. ca să mĕ arunce în vîrtejul desfrânăriĭ.“ [2])

Încetul cu încetul. cele maĭ triste cugete îĭ cuprinseră sufletul. Puterea poftelor pĕcătóse îĭ ațîța inima. și fiind că nu era nime. cine să-ĭ scótă acești spinĭ ele crescură fórte ĭute și l-aŭ aruncat în cel maĭ mare pericol.

„Încă numaĭ copil“ zice Augustin. „și deja eram înflăcărat de plăcerile pĕcătóse. și nu mĕ rușinam a-mĭ arunca viéța în vîrtejul acelora. Frumsețа sufletuluĭ meŭ se veștezi și eŭ putrĕd înaintea fețiĭ Tale, Dumnezeul meŭ, tot maĭ aflam plăcere în mine și căutam să plac și altora.“ [3])

Numaĭ că fiind el din fire fricos și retras. acéstă stare neordinată a sufletuluĭ sĕŭ șĭ-a acoperit-o cu un vĕl așa de gros, în cât nime, nicĭ conșcolariĭ, nicĭ amiciĭ sĕĭ nu străvedeaŭ furtuna ce viscolia în inima luĭ.

Cu tóte acestea succesele luĭ Augustin crescea din zi în zi. se bucura de o înaintare din ce în ce maĭ mare. Sufletul luĭ de și atins în taĭnă de rĕŭ. dar neconsumat încă apăré din zi în zi maĭ frumos. Strălucirea oratorieĭ luĭ începea a-șĭ arĕta radĕle și toțĭ, preziceaŭ, că desvoltându-se va întuneca chiar și pe ceĭ maĭ renumițĭ oratorĭ.

Patriciŭ fu răpit la auḍul acestor noutățĭ și se decise. că după ce pe fiul sĕŭ l-a fost trimes din Tagasta la școlile renumite din Madaura. va face tot ce e posibil, ca să-l trimită, dacă nu la *Roma,* căcĭ acésta-ĭ întrecea puterile. cel puțin la *Cartagena,* unde va puté afla școlĭ, profesorĭ, bibliotecĭ, mulțime mare de tinerĭ eminențĭ, cu un cuvînt tot ce-ĭ era de lipsă pentru desvoltarea sufletéscă.

Din nenorocire înse spre a esecuta un atare plan, nu era destul numaĭ o inimă generósă și o spunem verde — o fală așa mare ca a luĭ Patriciŭ. Și fiind că era sĕrac avé lipsă de crutărĭ și abstinerĭ și maĭ multe și prin urmare de timp îndelungat.

[1]) Confess. lib. II. c. 1.
[2]) Confess. lib. I. c. 13.
[3]) Confess. lib. I. c. 14.

[1]) Confess. lib. I. c. 16.

[1]) Confess. lib. I. c. 18—29.
[2]) Confess. lib. II. c. 2—3.
[3]) Confess. lib. II. c. 1, 2—3.

De aceea la finea anului 369, când începură feriile cugeta să-şi chieme ficiorul de la Madaura şi să-l ţină a casă un an; într'aceea şi-ar câştiga banii pentru o călătorie aşa îndepărtată şi costişitóre. Augustin a sosit în Tagasta şi ne putem închipui cu ce bucurie l-a primit mamă-sa.

Vĕḑêndu-şi ficiorul încununat cu atâtea cununi, strălucind de un geniŭ aşa mare, era mândră şi fericită, cum ar fi tot de una o mamă, fie dintre cele mai umilite şi creḑêndu-l tot inocent ea a depus pe fruntea băiĕtului de 15 ani dulce sărutare de la inimă.

Dacă Augustin ar mai fi fost curat şi inocent, saŭ dacă ar fi avut măcar curajul de a descoperi mamei sale prima trezire a patimilor sale, acest timp al întrerumperii studiilor i-ar fi fost spre bine, căci ajuns în societatea şi sub influinţa mamei sale, ea l-ar fi putut pregăti bine, pentru a înfrunta pericolele din Cartagena; dar din causa stării triste a sufletului sĕŭ, şi din causa şi mai tristei hotărîri, ce luase, de a ascunde din aintea mamei sale pasiunile, ce rodeaŭ pe ascuns inima lui, nimic n'a fost mai de deplâns pentru el, de cât acéstă întrerupere a studiului.

Odihna, la care era condamnat fără voe, lipsa de ocupaţiune continuă, fantasările împreunate cu acestea, golul inimei, lenevirea vieţii, tóte trebuiaŭ să se împreune spre a grăbi şi a mări esplosiunea fatală. „În etate de 16 ani — zice el [1]) — împrejurările familiare m'aŭ silit, să întrerump studiile şi să staŭ a casă, spinii poftelor necurate, cari până atunci îmi înţepaŭ inima, aŭ crescut de o dată şi s'aŭ ridicat în tufe dese până sus la cap."

Şi fiind că într'un suflet nimic nu slăbesce gândirea la Dumnezeŭ şi iubirea Lui, ca şi patimile, în mĕsura, în care cresceа viforul acelora în Augustin, îşi perdea şi simţul consciinţei.

„Ca pedépsă a vanităţii mele, zuräitul ferelor robiei mele, m'a asurḑit la vócea ta o! Dumnezeule. — Şi lipsit de ajutorul puternic şi de tăria puterilor, ce îmi veniaŭ de la Tine, mĕ simţiam din ce în ce mai cuprins de focul rĕŭ, mistuitoriŭ. Inima mea era tótă înflăcărată — continuă el într'un stil, ce nici de cum nu se póte imita — clocotea şi spumega de rĕutate. Se scurgea şi esunda în escesele mele. O Dómne! bucuria mea târziă, eŭ nu Te ascultam, ci tot mai mult şi mai mult mĕ despărţiam de la Tine." [2])

Ne grăbim a adauge în onórea Monicei, care a cultivat inima lui Augustin, şi a cultivat-o aşa de profund, — că în mijlocul tuturor acestor plăceri pĕcătóse Augustin nu era fericit. Cu primele lui pĕcate s'a început şi tristeţa lui gloriósă. El suferia amar, căuta pacea, căuta fericirea, dar nici plăcere nu afla. Când se treḑia ca dintr'un vis, din câte o plăcere pĕcătósă se îngroza de sine însu-şi. „Cu amărăciune ai amestecat, o Dómne, plăcerile mele oprite, pentru ca să caut mai bine adevĕratele plăceri, în cari nu este disgust, nu este amărăciune." [3])

Dar nu voia să-şi întórcă privirile de acolo şi trăia şi mai de parte în mijlocul tempestăţilor, într'o dejosire superbă şi într'o decădinţă neliniştită." [4])

(Va urma.)

---

[1]) Confess. lib. II. c. 3.

[2]) Confess. lib. II. c. 2. Et jactabar, et effundebar, et ebuliebam per fornicationes meas.

[3]) Tot acolo.

[4]) Confess. lib. II. c. 2.

Lumina în cultul dumnezeesc.

(Fine.)

Tot aurul, tótă podóba câmpului, rotogolul pămîntului şi bogăţia lui e proprietatea Domnului, carea o a încredinţat omului spre folosire. De aceea e cu dreptate, ca omul éră să depună la piciórele Domnului darurile cele mai bogate şi mai strălucite. Adevĕrat că noi putem, să zicem cu Psalmistul: „Domnul meŭ eşti tu, că bunătăţile mele nu-ţi trebuesc" (ps. 15, 2). Dară pentru noi e de lipsă, ca ceea, ce dînsul ne-a dăruit mai întâiŭ, aceea să i-o aducem érăşi ca dar şi aşa să prestăm maiestăţii şi stăpâniei lui tributul de onóre, ce i-se cade, să-i dovedim alipirea şi supunerea, dragostea şi recunoscinţa nóstră, să înmulţim meritele nóstre şi să lucrăm mântuirea nóstră. Căci în ochii milostivirii dumnezeesci tóte, cele ce se dedică şi se jertfesc lui Dumnezeŭ, tóte aŭ preţul aurului celui mai lămurit, carele va, să ni-l rĕsplătéscă cu bucurii vecînice atuncia, când va fi sosit timpul lui cel fericit. În podóba cea bogată a cultului se vĕdesce evlavia şi spiritul de jertfă, şi întru acestea îşi află Dumnezeŭ bunăplăcerea sa. Când Maria în casa Fariseului a uns piciórele Domnului cu mir de mult preţ, Isus o a lăudat zicênd: „Că bun lucru a făcut cu mine, — că vĕrsând acésta mirul acesta pe trupul meŭ, spre îngroparea mea l-a făcut" (Mt. 26, 10, 12). După mórte aŭ uns trupul lui asemenea cu unsori preţióse. Domnul a voit deci, ca trupul lui ómenii să-l venereze deja şi în viaţa lui cea muritóre; aşa va dînsul şi acuma, ca sfîntul lui trup cel eucharistic să fie încunjurat cu onóre, locaşul lui cel eucharistic să fie înzestrat cu podóbă şi strălucire, biserica şi altariul să se îmbrace întru frumséţă. Însu-şi Domnul a promis, că în L. N. va umple casa lui Dumnezeŭ de mărirea sa şi a nume de o mărire neasemĕnat mai mare, de cum a fost cea a bisericii din Ierusalim (Ag. 2, 8 urr.). Dacă deci deja poporul lui Israil pe vremea lui Solomon a jertfit cu bucurie tóte cele ce aŭ fost de lipsă (I Paral. 29, 9. 17), pentru ca să se zidéscă lui Iehovah o biserică strălucită, atuncia cu atât mai vîrtos vor avé fiii cei cu dar dăruiţi ai bisericii creştine, să facă şi să jertféscă tot, pentru ca să preamăréscă după cuviinţă pe Dumnezeul şi Mântuitoriul sĕŭ cel ascuns în sfînta Eucharistie, după ce el se pogóră aşa de adânc şi cu atâta îmbelşugare de dragoste şi de dar pe altariul lor.

Strălucirea şi bogăţia podóbei cultului dumnezeesc servesce aşa dară în rîndul cel dintâiŭ spre preamărirea lui Dumnezeŭ, éră tot atuncia mai lucrézá ea şi zidirea sufletéscă şi mântuirea ómenilor. Dacă cultul lui Dumnezeŭ se sevârşesce adecă cu vase şi vesminte preţióse, atuncia sublimitatea şi vrednicia de închinăciune a tainelor dumnezeesci se înfăţişézá în chip cu mult mai limpede şi mai viŭ înaintea ochilor sufletesci ai credincioşilor. Cei de faţă se vĕd ridicaţi preste viaţa cea de tóte zilele, umpluţi de frică sfîntă şi de venerare faţă cu lucrurile cele caresci, se vĕd dispuşi în chip mai sĕrbătoresc şi zidiţi şi rĕcoriţi întru sufletele sale. Şi din causa acésta încă serbézá biserica cultul sĕŭ cel dumnezeesc cu o desfăşurare de strălucire mare, pentru ca să trezéscă şi să nutréscă în inimile credincioşilor faţă cu minunatele taine ale jertfei lui Christos reverinţa cea mai mare, carea numai este cu putinţă. Clădirile cele mai strălucite şi mai bogate sînt bisericile lui. Din petri scumpe sînt ridicate altarele lui, şi scaunele lui, în cari şede de-asupra altarelor, sînt lucrări de daltă măiéstră. De aur, argint şi petri scumpe sînt vasele lui cele de jertfă. Învĕlitórele lui sînt gătite din in curat. În ce chip încunjură curtenii pe împĕratul sĕŭ, aşa încunjură aci icónele Sfinţilor pe Christos. Îi servesc preoţii şi clericii îmbrăcaţi în vesminte de sĕrbătóre, şi le staŭ într'ajutoriŭ strălucirea luminilor, colorile florilor, mirosul tĕmâii şi smirnei, armonia cântărilor şi sunetele clopotelor. Aşa a plăcut bisericii în tot de una, să împodobéscă sanctuariul Domnului cu bogăţie şi strălucire cât se póte de mare. Şi într'aceea de loc nu şi-a uitat nici de grijea sĕracilor, de bisericile acestea vii ale lui Christos. Ea scie, că Christos va, ca ómenii să-l dăruéscă şi să-i pórte grijea în fraţii aceştia lipsiţi ai lui. De aceea a înfiinţat biserica fundaţiuni evlavióse, institute şi reuniuni fără numĕr spre deprinderea a tot felul de lucrări de ale milosteniei. Ea scie mai de parte, că un cler evlavios, curat şi învĕţat e podóba cea mai frumósă a casei lui Dumnezeŭ, şi de aceea nu se înfrică de nici o jertfă şi de nici o ostenélă, pentru ca să créscă un atare cler. Dară lucrul cel mai bun şi mai desevârşit este a face una şi a nu lăsa nici cealaltă nefăcută. Aşa lucră biserica: ea nu numai îmbrăţişézá şi grijesce pe Christos cu dragoste întru sĕracii şi lipsiţii lui, ci îl şi onorézá şi-l preamăresce după putinţă în jertfa şi viaţa lui cea eucharistică. Pe ea o mâncă nu numai rîvna pentru sfinţenia servitorilor ei, ci şi rîvna pentru strălucirea casei cultului ei celui dumnezeesc. Credincioşii aduceaŭ în vécurile cele dintâiŭ daruri preţióse bisericii spre serviţul altariului. Dară când sosia o lipsă mare ori când vre o persecuţiune ameninţa, că va răpi comorile bisericii, atuncia mai marii bisericii le împărţiaŭ sĕracilor ca milostenii şi daruri de ale dragostii, în ce chip ne spune bună óră istoria martiriului sfîntului Laurenţiŭ.

Numai nesciinţa şi nepăsarea religiósă póte deci, să învinuéscă biserica cu prădare şi cu esagerare, când vede, cum acésta în tot de una a purtat grije, ca în biserică să lucéscă aurul, şi altariul să fie frumos întru podóba de petri scumpe. A bună samă nu póte, să se deplângă de ajuns, că durere casa celui Preaînalt de multe ori e înzestrată mai misĕr, mai sĕrăcăcios şi mai rĕŭ de cât locaşul servitorilor şi credincioşilor ei. Dacă acest lucru se întîmplă din scumpătate, din negrije ori din nepăsare, el atuncia e semnul de dispreţ al celui Preasfînt. Dacă óre cine nu are pricepere şi inimă pentru podóba casei lui Dumnezeŭ, viaţa lui cea religiósă trebue, să fie pipernicită şi rĕcită. Cela ce hulesce cheltuelile, cari se fac spre preamărirea casei şi cultului lui Dumnezeŭ, acela se asémĕnă lui Iuda. Învĕţăcelul acesta nefericit s'a supĕrat şi s'a smintit, când Maria a uns cu mirul cel de mult preţ capul şi piciórele lui Isus. El a zis: „Pentru ce acest mir nu s'a vîndut cu trei sute de dinari, şi să se fie dat sĕracilor?" (Io. 12, 5.) Căci aşa a grăit el, nu pentru că dóră de sĕraci îi era grije lui, ci pentru că era fur şi pentru că nu avea nici credinţă nici

dragoste faţă cu Isus. De-a rîndul se adeveresce, că credincioşiĭ aceia, carĭ nutresc dragostea deaprópeluĭ cea maĭ căldurósă şi maĭ activă, aŭ şi spiritul de jertfă cel maĭ cu mână largă şi maĭ voios pentru podóba şi bogata înzestrare a caseĭ luĭ Dumnezeŭ.

Proposiţia făcută sacreĭ Congregaţiunĭ a Riturilor continuă apoĭ a respinge încă şi alte obiecţiunĭ, carĭ se fac usuluĭ esclusiv al cereĭ şi untuluĭ de lemn pentru luminile cultuluĭ luĭ Dumnezeŭ.

Şi pe temeiul proposiţieĭ acesteia sacra Congregaţiune a adus următórea resoluţiune:

„Resolutionis dubiorum super usu novarum candelarum ex stearina confectarum. Instantibus nonnullis Episcopis permultisque cereorum fabricatoribus cum Reverendissimo Episcopo Massilen. ac referente Emmo ac reverendissimo Cardinale Cosimo de Corsi Ponente rescriptum fuit: Consulantur rubricis. Die 14. Sept. 1843.“

La întrebarea, dacă folosirea luminilor de stearină întrodusă în diecesa de Dijon póte, să se sufere şi pe maĭ de parte, sacra Congregaţiune a Riturilor a rĕspuns în 7. Septembre 1850: „Nihil innovetur.“ Niciĭ chiar sĕrăcia bisericilor şi preţul cel mare al făcliilor de cêră nu le socotesce biserica de scuse îndestulitóre. Asta se vede din decretul următoriŭ:

„Rme Domine uti Frater . . . Exponens Amplitudo Tua huic S. Sedi apostolicae in ecclesiis istius dioecesis Carolinopolitanae usum invaluisse candelas adhibendi ex sevo confectas et huic irregulari praxi locum dedisse tum paupertatem earumdem ecclesiarum tum magnum cerae pretium in hisce Americae regionibus a Ssmo D. N. Pio PP. IX. eadem Amplitudo Tua supplicibus votis postulavit, ut attentis expositis rationibus hanc ipsam consuetudinem servari posse permitteret. S. S. audita S. R. C. relatione iussit, ut Amplitudini Tuae communicaretur mentem suam esse, ut curante Amplitudine Tua inductus abusus adhibendi candelas ex sevo eliminetur. Grave itaque ne sit Amplitudini Tuae Sanctitatis Suae mentem, qua par est, prudentia executioni demandare. Romae 10. Dec. 1857.“

Am premis, că e prea adevĕrat, că decisiunile acestea ale sacreĭ Congregaţiunĭ maĭ de aprópe şi cu putere de lege se referesc la biserica de ritul latin. Dară am vĕdut şi aceea, că decisiunile acestea enunţă obiceiul străvechiŭ şi pururea păzit nu numaĭ în biserica apusană, ci şi în cea rĕsăritênă. Aşa dară: „Nihil innovetur.“

Concurse la premiile Academieĭ.

(Continuare.)

X. *Premiul Neuschotz,* de 2.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1901 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect: Expunerea principiilor conducĕtóre ale dreptuluĭ public modern al Românieĭ şi cercetarea resultatelor aplicaţiuniĭ lor de la 1857 până în momentul de faţă.

XI. *Premiul Adamachi,* de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1901 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect: Istoria literaturiĭ române de la Cantemir până la 1821, cu extragerĭ din autoriĭ aceleĭ epoce literare. Terminul presentăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembre 1900.

XII. *Premiul Princesa Alina Ştirbeĭ* se va decerne în sesiunea generală din anul 1902 pentru cea maĭ bună scriere în limba română despre: Principiile morale şi creştinescĭ de carĭ trebue să se conducă părinţiĭ în educaţiunea copiilor lor.

XIII. *Premiul Statuluĭ Eliade-Rădulescu,* de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1902 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect: Studiul comparativ asupra dialectelor şi sub dialectelor române.

XIV. *Premiul Adamachi,* de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1902 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect: Domnia luĭ Ştefan cel Mare.

XV. *Premiul G. San-Marin,* în sumă de 2.000 Leĭ, dimpreună cu procentele acestuĭ fond până la acordarea premiuluĭ (decis. 6 Martie 1895), se va decerne în sesiunea generală din anul 1902 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect: Consideraţiunĭ asupra comerciuluĭ Românieĭ cu ţerile străine atât la Orient, cât şi la Occident, începênd cu secolul XVI. până în aniĭ din urmă. Terminul presentăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembre 1901.

XVI. *Premiul Statuluĭ Lazăr,* de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1903 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect: Studiul vinurilor din România din punctul de vedere economic şi al composiţiuniĭ lor chimice.

XVII. *Premiul Adamachi,* de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1903 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect: Alcoolismul în România.

XVIII. *Premiul Neuschotz,* de 2.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1903 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect: Expunerea finanţelor statuluĭ român de la 1859 până la 1902, cu o întroducere asupra finanţelor Domniilor Regulamentare. Terminul presentăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembre 1902.

XIX. *Premiul Alexandru Ioan Cuza,* de 10.000 Leĭ, dimpreună cu procentele aceste sume de la 1891 până la acordarea premiuluĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1904 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect: Istoria Românilor de la Aurelian până la fundarea Principatelor.

XX. *Premiul Statuluĭ Eliade-Rădulescu,* de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1904 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect: Epoca luĭ Mateiŭ Basarab şi Vasile Lupu.

XXI. *Premiul Adamachi,* de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul 1904 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect: Istoria poesieĭ lirice la Românĭ până la Alecsandri.

XXII. *Premiul Alexandru Bodescu,* de 1.500 Leĭ dimpreună cu 1.000 Leĭ dăruiţĭ de dl Ioan Kalinderu, se va decerne în sesiunea generală din anul 1904 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect: Monografia economică, statistică şi socială a uneĭ comune rurale din România şi a uneĭ comune rurale românescĭ de peste graniţă. Monografia situaţiuneĭ economice a câte treĭ familiĭ de ţeran, fruntaş, mijlocaş şi codaş, luate din cele doue comune, în total şese familiĭ. Terminul presentăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembre 1903.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Geografia pentru şcolile poporalĭ partea II. de Vas. Goldiş, preţul 50 fil. Edit. librărieĭ Ciurcu, Braşov.

Posta redacţiuniĭ.

„Mama“ a sosit, iţĭ mulţumim. Nu credĭ, că pentru noĭ ar fi maĭ consult, să-ţĭ punĭ un alt pseudonim, eventual literile începătóre ale numeluĭ, ca şi altă dată? Salutărĭ cordiale şi la revedere, cât de adese!

Dluĭ *X.* Am folosit materialul trimis, am dori înse, ca pe viitor să nu lipsescă partea cea maĭ de căpetenie. V'am fi scris în scrisóre privată . . . dar posta a fost nedescifrabilă. Vĕ rugăm să aveţĭ încredere în noĭ. Aşteptăm dar. Multe complimente!

„Epistola către Dumnezeŭ“ a sosit, iţĭ mulţumim. Mult ne temem înse, că am maĭ cetit'o unde va. Nu-ţĭ aducĭ a minte şi DTa?

Asinip. Primit şi achitat an. 1896 sem. 2-lea şi 1897 sem. 1.

Muntele Băişoreĭ. Primit şi achităm anul 1892 sem. 1.

Gyó-Dămuc. Am primit şi achităm pe timpul din 12 Maiŭ 1899 până în 12 Maiŭ 1900.

Várhegy. Am primit şi achităm 1898 sem. 2-lea şi din 1899 lunile Ianuariŭ—April.

Editor şi redactor rĕspundĕtor:
Aurel C. Domşa.

Tipografia Seminaruluĭ archidiecesan.